

Govor visokog predstavnika i specijalnog predstavnika EU Valentina Inzka na Panel diskusiji o odgovornom finansiranju koju organizira Centralna banka BiH

Političari trebaju učiti od Centralne banke

Dame i gospodo,

Prije svega dozvolite mi da izrazim svoju zahvalnost guverneru Kozariću na ljubaznom pozivu da učestvujem na ovom okruglom stolu.

Možda bih trebao početi osvrćući se na naziv današnje diskusije, koji u svjetlu globalne finansijske krize može izgledati i pomalo kontradiktoran sam po sebi.

“Odgovorno finansiranje” – ove dvije riječi su nezgodna kombinacija pojmova.

Propast hipotekarnih zajmova, kriza zajmova i svjetska recesija zaista ne asociraju na veliku ‘zalihu’ odgovornosti u trezorima svjetskih banaka i finansijskih institucija.

Pa ipak smatram da postoje dva pozitivna aspekta nedavne krize koja treba imati na umu.

Prvi je da je Bosna i Hercegovina, mala ekonomija sa niskim državnim i privatnim dugom i stabilnom valutom, bila u stanju da spriječi mnoge od najgorih aspekata globalnog kolapsa (izuzimajući uticaj na zaposlenost, a kasnije ću se vratiti na to).

Drugi je da je koordiniran i koherentan odgovor od strane vlasti na vrhuncu ove krize ublažio njen efekat. Globalni finansijski sistem možda je u stvari danas snažniji nego što je bio prije dvije ili tri godine – jer je upravljanje krizom proizvelo rješenja koja će ograničiti neke od najgorih neumjerenosti starog finansijskog sistema.

Koje su pozitivne lekcije koje se mogu naučiti iz ovoga, naročito kada je u pitanju Bosna i Hercegovina?

Pa, prvo, finansijski sistem BiH je pokazao otpornost i dobru organiziranost u složenom radnom okruženju. Nemoguće je dovoljno snažno naglasiti ključnu ulogu koju je odigrao guverner Kozarić i njegov tim u Centralnoj banci te Ministarstvo finansija i ministar Vrankić. Poruka koja je upućena iz ove banke u periodu najvećih poremećaja je bila trezvena, odmjerena i dosljedna. Povjerenje u domaći bankarski sistem je održano kroz blagovremene i pragmatične mjere koje su provedene uz visok stepen zdravog razuma i uz minimalnu pometnju.

Jedva da je potrebno reći sljedeće, ali ću to reći u svakom slučaju – Bosni i Hercegovini je očajnički potreban ovakav pristup i daleko izvan finansijskog sektora.

Centralna banka BiH je u stanju da radi svoj posao jer ima potrebnu operativnu neovisnost i institucionalni kredibilitet.

Imperativ je da se to održi.

Banka također ima osoblje i resurse koji su joj potrebni, te funkcionalnu organizacijsku strukturu. Ovo bi trebalo biti prošireno na cijeli finansijski sektor. Što prije sistem bankarske supervizije bude poboljšan i moderniziran, to će situacija biti bolja za bh. štediše i mala preduzeća.

Već niz godina postoje planovi za konsolidaciju agencija za bankarstvo u zemlji, smanjenje birokratije i povećanje efikasnosti. To će ojačati zaštitne mehanizme za deponente i dati snažan poticaj bankarskom sektoru u cjelini, što može pomoći u nastojanjima da se umanje kamatne stope.

Nema razloga zašto se ovo ne bi moglo uraditi u narednim mjesecima. To bi pomoglo da se stimulira ekonomija – a to znači nova radna mjesta. Ova mogućnost ne bi trebala biti olako odbačena – zaposlenost je jedna od oblasti u kojoj je globalna recesija uzrokovala ozbiljne probleme u Bosni i Hercegovini, s obzirom da su desetine hiljada porodica pogođene gubitkom poslova od kraja prošle godine.

Pozivam vas da se na ovoj konferenciji pozabavite pitanjem bankarske supervizije. Radi se o mnoštvu praktičnih mjera koje bi donijele stvarne prednosti građanima Bosne i Hercegovine, a koje su stavljene na čekanje isključivo zbog političke krize koja traje već tri godine.

Spomenuo sam da je globalna ekonomija možda snažnija danas nego što je bila prije dvije ili tri godine – zato što je finansijska kriza onemogućila dalje odlaganje teških reformi. Dakle, možda možemo pokušati potaknuti sličan slijed događaja u Bosni i Hercegovini. Već tri godine, poslijeratni oporavak zemlje i evroatlantske integracije su blokirani zbog nerazumijevanja vezano za pravu ulogu entiteta i države.

Tri godine je predug period da se ne uradi ništa.

Desetine hiljada izgubljenih radnih mjesta je previsoka cijena.

Zastoj na putu u Evropu je jako štetan.

Sada je pravo vrijeme da se prebrodi kriza i da se nastavi sa realizacijom već predugo odgađanih reformi.

Finansijski sektor postepeno izlazi iz vlastite krize ojačan pragmatičnim, iako nekada teškim, promjenama.

Politički sektor mora učiniti isto.

Na početku sam sugerirao da je pojam "odgovorne finansije" na određeni način oksimoron. Barem u Bosni i Hercegovini to nije bio slučaj. Finansijske vlasti su pokazale izuzetnu odgovornost i zbog toga su zaštićeni građani ove zemlje.

Ali to nas dovodi do fraze "odgovorna politika".

To još uvijek jeste oksimoron.

I to se mora promijeniti.

Politički lideri u ovoj zemlji moraju naučiti nešto od Centralne banke. Vrijeme je da dobijemo i odgovornu politiku, baš kao i odgovorne finansije.

Hvala.